

Οι τρεις παράμετροι της διαμάχης

Αντώνης Λιάκος

Κυρ. Ελευθεροτυπία, 30/09/2007

Η απόφαση του υπουργείου Παιδείας να αποσυρθεί το βιβλίο της ιστορίας της ΣΤ Δημοτικού έχει τρεις παραμέτρους:

1 Η πρώτη είναι πολιτική και δείχνει την αναξιοπιστία της κυβέρνησης. Η κ. Γιαννάκου είχε μιλήσει για τη συνέχεια του κράτους, ο κ. Καραμανλής όταν ρωτήθηκε στο debate απάντησε ότι σέβεται τις θεσμικές διαδικασίες, στις εκλογές ειπώθηκε ότι το βιβλίο δεν πρόλαβε αλλά θα τυπωνόταν και θα κρινόταν στη διαδικασία της διδακτικής πράξης.

Οι φτηνές δικαιολογίες του νέου υπουργού Παιδείας για την απόσυρση του βιβλίου δίνουν το μέτρο της «στιβαρής διακυβέρνησης της χώρας στον εικοστό αιώνα»!

*Το κρυφτούλι και η κατάληξη δείχνουν ότι τα νώτα της κυβέρνησης προς την άκρα δεξιά είναι ακάλυπτα και η ίδια πέφτει θύμα των επιλογών της να αποφεύγει την οριοθέτηση και να εκμεταλλεύεται τη σύγχυση. Π.χ., όταν το 2001 μαινόταν ο πόλεμος των «ταυτοτήτων», ο κ. Καραμανλής υποχώρησε και υπέγραψε το αβάσιμο αίτημα της Εκκλησίας για δημοψήφισμα, παραγνωρίζοντας ότι το ζήτημα αυτό δεν είχε να κάνει σε τίποτα με τη συλλογική ταυτότητα των Ελλήνων αλλά είχε γίνει αντικείμενο δημαγωγίας.

Γι αυτό, άλλωστε, και ο ίδιος δεν επανέφερε το θρήσκευμα στις ταυτότητες. Θεωρούσε όμως τότε ότι θα μπορούσε να παίξει αντιπολιτευτικά αυτή την ευκαιρία.

*Ωστόσο, το τζίνι είχε βγει ήδη από το μπουκάλι και επανέκαμψε ως εφιάλτης με το βιβλίο της ΣΤ Δημοτικού, για να δείξει ότι η εθνο-θρησκευτική δημαγωγία δεν καταδιώκει μόνο τον εκσυγχρονιστή Σημίτη αλλά και τον διάδοχό του στην κυβέρνηση.

Την ίδια δημαγωγία θα τη βρει μπροστά της η κυβέρνηση αύριο στο μακεδονικό και μεθαύριο στο κυπριακό ζήτημα. Το θέαμα δεσποτάδων που κραδαίνουν χάρτες μέσα στις εκκλησίες, με αξίωση να χαράξουν εξωτερική πολιτική, και νομαρχών που από άμβωνος αφορίζουν τα σχολικά βιβλία δεν είναι απλώς κωμικοτραγικό. Η πρώτη απώλεια της κυβέρνησης είναι η κ. Μ. Γιαννάκου, αλλά δεν θα μείνει η μόνη. Ο ιδεολογικός ομορτισμός είχε θύματα και την αξιοπρέπεια διανοουμένων που εμπιστεύεται η Ν.Δ.

*Όταν στη σκανδαλοθηρική αυτή κρίση η κ. Γιαννάκου ζήτησε βοήθεια από την Ακαδημία, ο ακαδημαϊκός κ. Κ. Σβολόπουλος έγραφε για «ακρωτηριασμό της εθνικής μνήμης», δίνοντας τροφή στους ακραίους, και ο «ισότιμος» συγγραφέας από το ΑΠΘ κ. Ι. Κολιόπουλος συμμετείχε μαζί με τον χουντικό σύμβουλο κ. Ν. Μέρτζο σε εκδηλώσεις καταδίκης του βιβλίου και εναντίον των «αποδομητών του έθνους και της ιστορίας» χωρίς βέβαια να κατονομάζει κανέναν, απλώς για να δημιουργούνται φοβικά σύνδρομα.

Όταν το βιβλίο τους τέθηκε στο στόχαστρο με τον καταφανώς άσχετο χάρτη της

κατοχικής Ευρώπης, αναγκάστηκαν και οι δύο σε ταπεινωτικές για επιστήμονες δηλώσεις εθνικοφροσύνης, δηλώσεις δηλαδή ξένες προς το ήθος των ιστορικών.

*Συμπέρασμα: την εθνοπατριωτική χήνα μάλλον την παραταίσαμε για μικροπολιτικές σκοπιμότητες, έτσι που κάθε κυβέρνηση, είτε της Ν.Δ. είτε του ΠΑΣΟΚ, θα τη βρίσκει σταθερά μπροστά της, είτε με τα σχολικά βιβλία είτε με τις εξωτερικές σχέσεις (Μακεδονία), είτε με άλλη ευκαιρία.

2 Η δεύτερη παράμετρος είναι ιστορική. Η διαμάχη των βιβλίων ιστορίας δεν είναι άσχετη με τις προηγούμενες και παράλληλες ιδεολογικές ή πολιτισμικές διαμάχες.

Η ελληνική κοινωνία, ήδη πριν από τα χρόνια της ανεξαρτησίας, διχάζεται από ιδεολογικές διαμάχες οι οποίες ήταν σκληρές, μερικές φορές και με θύματα. Δεν πρόκειται μόνο για τον Διχασμό, ούτε για τον εμφύλιο αριστεράς και δεξιάς, παρ' ότι και οι δύο είχαν ισχυρότατες ιδεολογικές διαστάσεις.

*Το περίφημο «γλωσσικό ζήτημα» που αντιπαρέθεσε δημοτικιστές και καθαρευουσιάνους, από τον καιρό του Κοραή και του Σολωμού, του Ψυχάρη και του Μιστριώτη, από την εποχή όπου μητροπολίτες έσερναν στα δικαστήρια δημοτικιστές εκπαιδευτικούς, όπου έκαιγαν τα σχολικά βιβλία του δημοτικού, όπου η χρήση της δημοτικής καταγράφονταν στον φάκελο κοινωνικών φρονημάτων, ήταν ο μεγαλύτερος σε χρόνο και διάρκεια ιδεολογικός πόλεμος. Αλλά από τη Μεταπολίτευση, οπότε η δημοτική καθιερώθηκε ως επίσημη γλώσσα, και δώθε, οι διαμάχες για την ιστορία αντικατέστησαν τις διαμάχες για τη γλώσσα.

*Πρόκειται για έναν ιδεολογικό πόλεμο πολύμορφο. Άλλες φορές εμφανίζεται στα φιλολογικά σαλόνια και στις επιφυλλίδες ως διαμάχη για την ελληνικότητα. Άλλες φορές από άμβωνος για τις ταυτότητες και τον ελληνοχριστιανισμό. Μια άλλη του μορφή υπήρξε το Μακεδονικό, αλλά υφέρπει σε όλες τις εκδηλώσεις μνήμης. Ποιο είναι όμως το επίδικο του πολέμου για την ιστορία;

3 Η τρίτη παράμετρος αφορά τη σχέση της ταυτότητας με την παγκοσμιοποίηση. Κανείς δεν νοιάστηκε τι πραγματικά λέει και τι δεν λέει το σχολικό βιβλίο. Το βιβλίο μεταβλήθηκε σε ένα σύμβολο σύγκρουσης της παγκοσμιοποίησης με την εθνική ταυτότητα. Υπάρχει μια διάχυτη αντίληψη για την παγκοσμιοποίηση που την αντιλαμβάνεται ως συνωμοσία και ακόμη περισσότερο ως συνωμοσία που επιδιώκει να ισοπεδώσει τις εθνικές ταυτότητες.

*Αυτή η διάχυτη αντίληψη εκφράζει έναν φόβο για το αύριο που στρέφεται στο παρελθόν. Πιάνεται επομένως από το παρελθόν σαν από σωσίβια λέμβο. Οχι όμως από το παρελθόν που έτσι κι αλλιώς παρήλθε και για το οποίο προσπαθούμε να μάθουμε. Πιάνεται από τη σιγουριά ενός εικονικού παρελθόντος το οποίο είχαμε διδαχθεί, το οποίο είχαμε ενστερνισθεί έως τώρα.

*Η καλλιέργεια της κριτικής σκέψης, της ιστορικής απόστασης απέναντι στο παρελθόν αυτό, δημιουργεί φοβίες. Η συζήτηση για τον συνωστισμό στη Σμύρνη

δεν αφορά την απόδοση της αλήθειας, αλλά τον φόβο του συναισθηματικού απογαλακτισμού από αυτό το μαθημένο παρελθόν. Αλλά η συντηρητική στροφή που έδειξαν οι εκλογές φτιάχνεται από τέτοιου τύπου υλικά. Υλικά από φοβίες που μετασχηματίζονται σε εφιάλτες.